

tokat tartott szem előtt, amelyeknek azokban az esetekben, amidőn a társaság törlését látja a törvény indokoltnak, *rögtön* kell hatályosulniok. Mi történne akkor — eltekintve a felelős személyek megbírságolásától, — ha a főktelep felhívás dacára sem kérne felszámolást? Végül a keresk. elj. rend. 30—32. §§-ainak és a Kuria 615. sz. elvi határozatának alkalmazására kerülne a sor: a cégbírság — a kitűzött határidő eltelte után — mégis csak a főktelep törlését rendelné el, mert az idézett jogforrások csak erre, nem pedig a felszámolás bejegyzésére adnak módot.

V. J.

A baleseti járadékdöntvény revíziója. A valorizációs gyakorlat állandó kimélyülése egyre jobban aláásta a 86-os teljes ülési döntvénynek nemcsak kézenfekvő méltánytalanságát, hanem azokat az indokokat is, amelyek a teljes ülés elgondolása szerint kényszerítőleg vezettek a baleseti járadék valorizációjának megtagadására. A korona máig bekövetkezett romlása az ad absurdum bizonyítás erejével hatott: Még oly tiszteletreméltó jogászi érvek mellett is képtelenség ma már sokszor filléreket sem erő baleseti járadékok összegszerűségének érintetlen hagyása. A Kuria VI. tanácsa az ügy elintézését felfüggesztette azzal, hogy a 86-os számú teljes ülési döntvény újabb megvizsgálása végett teljes ülés egybe hívását kéri. Érdeklődéssel várjuk a teljes ülés álláspontjának megváltoztatását, főképen azon okból, hogy a teljes ülésnek módja nyílik a valorizáció elvi kérdéseivel foglalkozni. Mindenesetre ez alkalommal megemlítendőnek tartjuk az ügyvédségnek azt a szívósságát, amellyel a teljes ülés döntése után az anyagi igazság érdekében újból és újból felvette a harcot.

A teljes ülést a Curia elnöke f. évi június hó 13. napjára tűzte ki.

Meghitelezés. A kir. Kuria VII. tanácsának f. é. március hó 5-én P. VII. 4592/1924. sz. a. kelt ítéletében egy figyelemre méltó kijelentés foglaltatik:

„Ha elfogadható volna is az a felebbezési bíróság által elfoglalt jogi álláspont, hogy a meghitelező által a meghitelezett összeg folyósításával megbízott pénzintézet a *megbízás elfogadása s a meghitelezettnek erről való értesítése alapján a meghitelezettel közvetlen jogviszonyba jut, s így a meghitelezési összeg kifizetése tekintetében a meghitelezettel szemben személyesen felelős*, akkor is téves a felebbezési bíróságnak ebben a kérdésben hozott ítéleti döntése stb.“

Óvatosan és elklauzulálva, de mégis félre nem érthető módon elhagyja e kijelentéssel a kir. Kuria e tanácsa eddig elfoglalt mereven visszautasító álláspontját a meghitelezésnek a bank és a meghitelezett közötti jogviszonyt keletkeztető ereje tekintetében, amely álláspont ellen az első harcot e sorok írója vívta a Kereskedelmi Jog 1922. évi 1. számában, majd *Kolos Jenő* tanácselnök urnak e cikke a Magyar Jogi Szemle 1922. február 1-i számában adott válaszára ugyane lap 1922. március 1-i számában irt viszonyválaszában. E fon-

tos koncesszió, amelyet a kir. Kuria a forgalmi élet követelményeinek tesz, rést üt abban a ridegen követett magánjogi elvben, hogy a megbízás csak a megbízó és a megbízott között keletkezett jogviszonyt, s fokozott jelentőségre juttatja az „önálló megbízott“-nak nevezett azt a jogi kategóriát, amelyet korábbi írásaimban felállítottam és kifejtettem, különösen a Jogtudományi Közlöny 1920. évi 24. számában.

A kir. Kuria a kérdéssel első ízben 1918. július 19-én P. IV. 1748. sz. a. (Keresk. Jog 1918. évf. 17—18. sz.), majd P. IV. 1349/1920. sz. a. (Keresk. Jog 1920. évi novemberi szám, 110. sz. eset), végül P. VII. 1135/1919. sz. a. (Hiteljog Tára I. kötet 35. l.) foglalkozik. Mindhárom esetben hangsúlyozta a kir. Kuria, hogy a meghitelezést a megbízott pénzügyintézet részéről nem lehet annak mint harmadik személynek javára kötött ügyletnek minősíteni, akinek részére a fizetés a megbízó utasításához képest teljesítendő, mert a megbízott pénzügyintézet pusztán az ideiglenes kezelésre és a kifizetés teljesítésére szorító megbízás elvállalásával a megbízó és a fizetés folyósítását igénylő fél közötti jogviszonyba be nem lép.

A kir. Kuria megváltozott jogfelfogása mellett fokozott érdeklődésre tarthat számot dr. *Heinz Reichardt*-nak „Das Akkreditiv“ címen a Zeitschrift für das gesamte Handelsrecht 88. kötetének 1. füzetében megjelent rendkívül alapos tanulmánya. Megállapítja, hogy „vitán kívül áll, hogy a bank részéről való tudomásulvétel folytán közte és a meghitelezett között szerződéses jogviszony keletkezik; csak e szerződés jogi természetét tekintetében vitás a kérdés“ (52. l.). A cikkirő konstrukciója szerint a meghitelező és a bank közötti jogviszonya vételár megfizetésére, tehát ügyintézésre irányuló vállalkozási szerződés a meghitelezett javára a BGB. 328. §-a értelmében (24. l.), míg a bank és a meghitelezett között a jogt viszony az, hogy az utóbbi a tudomásulvétellel közvetlen jogot szerez a bankkal szemben arra, hogy az neki a meghitelezete összeget a kikötött feltételeknek az ő részéről való teljesítése ellenében kifizesse. Nem szükséges szerinte, hogy a szerződés létesüléséről a meghitelezett tudomást szerezzen s a jogszerzés különösen nem függ attól, hogy őt a bank a megtörtént meghitelezésről értesítse. Helyesli a Reichsgericht álláspontját (71. k. 327.), hogy a meghitelezett a jogosítványt abban az alakban szerzi meg, amelyet annak a meghitelezési szerződés adott (48. l.), s azt lényegében absztrakt teljesítési ígéretnek minősíti a BGB. 780. §-a szerint (53. l.). Különbséget óhajt azonban tenni a meghitelezőhöz intézett pusztá közlés és az említett jogi hatást előidéző tudomásulvétel között és helyteleníti a Reichsgericht ellenkező értelmű döntéseit (106. k. 304., 107. k. 7.).

A magunk részéről nem tartjuk szükségesnek, hogy az eddig elfoglalt állásponton változtassunk, s bizalommal nézünk a kir. Curia további ítéletei elé, amelyek most már könnyen meg fogják találni az intézmény gyakorlati kialakulását legjobban előmozdító állásfoglalásokat. *Meszlény.*

A méltányosság. A Curia egy újabb ítéletében a következő tételt olvassuk:

„A méltányosság a jog általános elveinek keretein belül csak abban az esetben érvényesülhet, ha és amennyiben annak alkalmazása szerződést vagy törvényt nem sért. Oly esetben azonban, amikor valamely jogviszony szerződés vagy törvény által van szabályozva, a bíróság a jogait a szerződés vagy törvény keretein belül érvényesítő fél terhére kizárólag a méltányosság alapján nem dönthet.

Az ellenkező felfogás a jobbiztonságot veszélyezteti és végeredményben bírói önkényre vezethet.“ (P. VI. 6402/924.)

Szívesen láttunk volna e bölcs és szép kijelentésben két korlátot az „ita scripta“ elvével szemben. A törvény vagy szerződés kifejezett rendelkezése mellett is hatályosulhat a vele megférő, a rendelkezésnek nem ellentmondó méltányosság — ez volna az egyik ellenvetés; a másik az az elvi fenntartás, hogy a szerződés kifejezett rendelkezése a méltányosság ellenében csak azon határig igényelhet érvényesülést, amíg a rendelkezés túlzott méltánytalansága miatt a jó erkölcsökbe ütközőnek nem fog minősülni. *B. S.*

Jeizálogos tartozás valorizálása. Felperes pénztintézet, akinek jeizálogilag biztosított kölcsönkövetelését adósa felmondotta a kikötött storno-díjjal együtt, majd felperes részére letétbe helyezte és kiutaltatta, pert indított adósa ellen a kölcsönösszeg felvételekori buzaegyenérték mennyisége iránt. Mind a három fok a keresetet elutasította és pedig a Curia legerősebben valorizáló tendenciájú V. tanácsa a következő indokolással:

„Ez időszertint nincs oly törvényes rendelkezés vagy kialakult bírói gyakorlat, amelynél fogva a hitelező hasonló kölcsöntartozásoknak, illetve a kölcsönkötvényekben kikötött storno-díjnak valorizált összegekben való megfizetését egyedül a pénz időközi leromlása folytán és az esetben is követelhetné, ha az adós részéről semminemű késedelem fenn nem forog“ — és később folytatja:

„Nincs jelentősége annak, hogy a kölcsönt az alperes mire fordította, mily vagyonnal bír, hogy a kölcsön felmondásakor normális gazdasági viszonyok voltak-e, hogy a storno-díjak magassága tekintetében kialakult szokás jelenleg nincsen, továbbá hogy felperes vagyonát mikép gyümölcsoztette: ép ezért eme kérdéseket illetően a felbebezési bíróság a felajánlott bizonyítást és a tényállás megállapítását jogszabálysértés nélkül mellőzhette s a felperesnek ide vonatkozó panasza figyelembe nem jöhetett.“ (4333/924)

A valorizáció irányában az indokolás egyetlen engedménye az: ezidőszertint-re való utalás. *B. S.*